Nr. 143. Sibiiu, Joi 6 Decemvre v. 1879. Anul XXVII.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru **Sibiiu** pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru **monarchie** pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru **străinătate** pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la:
Administraţiunea tipografiei archidiecesane, Sibiiu, strada Măcelarilor 47, şi la espediţiunea de inserţiuni **Adolf Steiner** în Hamburg (Germania).
Corespondenţele sûnt a se adresa la:
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refusă. — Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru **odată** 7 cr., — **de două ori** 12 cr., — **de trei ori** 15 cr. rêndul cu litere garmond — şi timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiiu, 5 Decemvre.

Un fenomen interesant a presentat desbaterea proiectului privitoriu la armată în casa de sus a senatului imperial. Toţi membrii acestui corp înalt au votat unanim pentru proiect cu toate că se scie, că în sinul acestuia majoritatea este pe partea opositiunei, că opositiunea aceasta se compune din elemente, cari au respins acelaşi proiect în casa deputaţilor senatului imperial. Fenomenul acesta enigmatic se esplică prin discursurile oratorilor din opositiune, cari au susţinut proiectul şi în decursul desbaterei. Principele Schönburg, principele Carlos Auersperg şi cavalerul de Schmerling au declarat cu accent, că votul lor nu este de a se considera ca vot de încredere dat ministeriului. Acestia, se vede din discursurile lor, considerau banca ministrilor drept de o bancă goală; „dincolo de această bancă,“ dice „D. Ztg“ vĕd ei elementul cel gigantic — corona.“ Unul dintre dênşii a spus pe faţă „că votează proiectul ca o dovadă de încredere în preaînaltul beliduce“.

Precum se vede de altă parte nici ministeriul Taaffe nu pune preţul cel mai mare pe împregiurarea, dacă i se dă, sau nu vot de încredere. Foile, cari se presupune, că sûnt inspirate din cabinetul lui Taaffe, spun că nici ministrul nu caută la băncile, pe care şed „pairii“ austriaci. El are în vedere ca şi dênşii, coroana. Pentru coroană îşi dă silinţele ca să se voteze şi tot pentru coroană luptă în contra celor ce nu voiesc a vota proiectul.

Enigma însĕ tot nu este deslegată. Cum şi de unde resignaţiunea aceasta împrumutată? Factorii deşi aşa considerabili, dară opuşi unii altora, să se omoară cu omenia şi încă cu ocasiunea unei cestiuni nepopulare; căci însărcinarea cu greutăţi sigure pe dece ani nu place nici când; sarcina însĕ este neîncungiurabilă.

Este adevĕrat că „constituţionalii“ din casa de sus vor fi vĕdut, că partida aceasta se isolează şi de Slavi şi de Maghiari şi în fine şi de curte, şi pentru a câştiga influenţa perdută a aflat cu cale a'şi schimba marşruta politică. Aceasta ar fi un egoism al partidei. Cu cât de puţină prevedere politică ar trebuí să fie partida însĕ, când ar gândí numai la egoismul ei? Într'o situaţiune cum s'a croit în timpul mai nou partidei constituţionalilor, întoarcerea este identică cu moartea partidei; ea mărturisesce de sine însaşi, că n'are putere, şi, prin urmare, nici nu poate face nimica.

Taaffe, dic foile inspirate, are o misiune mai înaltă decât este misiunea unui ministru president. El are să afle direcţiunea mijlocie între diversele puteri din lăuntrul statului.

Dacă Taaffe ar urma numai simţului seu politic, opositiunea din ambe corpurile legiuitoare nu s'ar fi socotit mult, până să'l trântească cu desĕvârşire. Cea din casa de jos a şi lucrat în direcţiunea aceasta. Însĕ când a ajuns să lucre şi cea din casa de sus s'a socotit altfeliu. Semn, că Taaffe nu este numai esecutorul voinţei sale, ci esecutorul unei voinţe mai înalte, care va voí să încete odată jocul între nisce partide, care prin majorităţi mesteşugite impun voinţa lor majorităţilor adevĕrate, şi poporaţiunile să ajungă la acea stare politică, în care pe lângă dreptate să se bucure de o viaţă mai liniscită politică.

În sferele normative au băgat de samă, că în Europa adie o boare politică mai domoală după unii, mai greoaie după alţii, căreia, dacă n'ar fi terminul aşa de rĕu vĕdut, 'i-am dice conservativă. Bismarck, într'o epistolă cătră senatorul italian Iacini, recunoasce în politica conservativă o necesitate pentru Europa. Şi Bismarck are dreptate încât s'a pecătuit cu „liberalismul“, care nu e tirănia unuia, ci a multora, îmbrăcată în forme de dreptate şi libertate. În aceleşi sfere aşa dară oamenii de toate colorile politice de dincolo de Laita, unii mai curênd, alţii mai târdiu, se întorc, luându'şi diua bună dela sbuciumăturile de până ací parlamentare.

S'ar puté aşa dară, ca procesul ce se începe, cum am dice, pe dedeparte, să se realiseze şi să se estindă şi asupra Ungariei; şi s'ar puté, dacă ar fi condus cu inţelepciune, să paraliseze şi nisuinţele de supremaţie din ori care parte.

Ar fi aşa dar totuşi o speranţă, că cuvintele lui Taaffe, rostite în casa deputaţilor austriacă: „toate naţionalităţile din monarchie trebuesc mulţămite“, sûnt premergetoarele unei ere noue, în care deşi în mai restrinse forme parlamentare, nu se va face atâta fariseism ca în „liberalismul“ din Cislaitania şi Ungaria.

Un lucru însĕ ne întunecă şi speranţa aceasta. Luptătorii nostri de odinioară abia deprinşi în luptele parlamentare, când au dat de greutate, au părăsit terenul şi cu el deprinderea la luptă.....

Şi este afară de toată îndoiala că numai oameni probaţi şi lămuriţi ca aurul prin foc, pot arĕta succese pe terenul luptelor constituţionale în toate timpurile şi în toate fasele.

Revista politică.

Sibiiu, în 5 Decemvre

Eri s'au deschis (în Viena) delegaţiunile. Delegaţiunea ungurească a ales president pe archieppul Haynald, eară pe Pronay vice president. Delegaţiunea austriacă a ales president pe Schmerling şi pe Wolfrum vice-president. Preliminariul pro 1880 presentat delegaţiunilor calculează toate pretensiunile ministeriului de resboiu numai cu 45,830 fl. mai mult ca în anul trecut. Recerinţa întreagă pe 1880 este cu $5^{6}/_{10}$ milioane mai mult ca în 1879. Pentru trupele din provinciile ocupate este a se cere un buget estraordinar de 8 milioane (anul trecut au fost 30 milioane).

În 21 Noemvre se dice, că a emanat dela ministeriul de resboiu austro-unguresc un ordin reservat, prin care se îndrumează generalatul din Graţ a instrada trupele technice dislocate în generalatul seu spre Tirolul de meadă di, unde trebuie să facă în grabă fortificări. În 6 l. c. ministeriul de resboiu a însărcinat biroul operativ al statului major a prepara planurile şi proiectele pentru eventuale concentraţiuni de trupe în părţile de meadădi, tot aşa a prepara institutul militar geografic şi cartele de lipsă în casuri de aceste cât se poate mai curênd.

„Binele public“ din Bucuresci ne spune, că Francia încă a recunoscut independenţa României, prin urmare că este a doua dintre cele patru puteri, care n'au voit să recunoască independenţa României. Biroul de corespondenţa telegrafică spunea şi el în dilele aceste, că Waddington are de cuget cât mai curênd a recunoasce independenţa României. Cu bună samă dl Waddington va fi avênd mai întâiu să meargă la procesiunile cele multe, care „la grande nation, *qui marche à la tête de l'Europe*“ *le severşì* în 8 Decemvre, în aducerea aminte a proclamărei dogmei despre concepţiunea immaculată — şi după aceea se va gândí şi la România.

„Standard“ spune, că Germania va recunoasce mai curênd independenţa României de cum o va recunoasce „iubita ei sorora din occident“, Francia. După aceeaşi foie Waddington poate numai ca să scape de urîtul de a fi unicul între diplomaţii Europei fără de legături cu România, i va recunoasce independenţa.

Dieta Ungariei.

În şedinţa dela 11 Decemvre s'a terminat desbaterea specială asupra

---

FOIŢA.

O iernare în ghiaţă.

(Traducere din Jules Verne.)

(Urmare)

Lumină frumoasă de lună lumina giur împregiur, era însĕ aşa de frig, încât marinarii nu erau în stare a suporta temperatura şi au trebuit să se întoarcă numai decât în casă. Penellan căutà mai ântâiu împregiur, ca să vadă promontoriul, dar înzădar; coliba se afla în mijlocul unui şes imens. El voì a'şi îndrepta paşii spre sania cu proviantul, dară şi aceasta dispăruse.

Frigul 'l-a silit şi pe el să între; n'au împărtăşit însĕ soţilor sei nimica din cele ce observase. Fie care era acum ocupat cu uscarea vestmintelor la flacăra de spirt. Espunênd termometrul pentru vre o câteva momente aerului, arătà treideci de graduri sub nulă.

După o oară Andreiu Vasling şi Penellan se hotărîră a da pept cu frigul şi a eşí afară. Ei s'a învĕluit cât s'a putut de bine în hainele lor umede şi prin ambitul, a cărui păreţi eară îngheţase ca stânca, au eşit afară.

„Noi am fost mânaţi în direcţiune nordostică, începù Andreiu Vasling, căutând a se orienta după stelele ce reversau o lumină estraordinară.

— Aceasta nar fi nici un reu, dacă ne ar fi însoţit şi sania!

— Cum sania numai este aici? esclamă Andreiu Vasling; atunci sûntem inevitabili perduţi!

— Să o căutăm“, propuse Penellan.

Amêndoi au dat roată în giurul casei, care forma o stâncă de ghiaţă cel puţin de o înălţime de cincisprĕdece urme. În timpul furtunei căduse o nespusă mulţime de zăpadă şi vêntul o a grămădit lângă unicul loc mai înalt de pe şes. Casa de ghiaţă fu aruncată cincideci de miluri mai departe spre nordost şi prinşii avură aceeaşi soarte ca şi prinsoarea lor lunecătoare. Sania purtată de alt sloiu trebuie că fu mânată în altă direcţiune, căci nu se vedea nici o urmă după dênsa; cânii cu bună samă vor fi sucumbat timpului celui înfricoşat.

Andreiu Vasling şi Penellan simţiau cum îi cuprinde desperaţiunea. Ei nu îndrăsniră a se întoarce în casa de zăpadă temênduse să nu fie siliţi a aduce aceasta scire fatală soţilor lor. Amêndoi se suiră sus pe stânca de ghiaţă, în sinul cărei era casa, ca să privească de a colo, dară nu observară nimica decât ţinuturi albe nemărginite în toate părţile. Frigul le amurţise deja membrii trupului şi umedala de pe hainele lor se transformase în sloişori. În momentul când Penellan vrea să se dea jos de pe înălţime a aruncat o privire asupra lui Andreiu Vasling şi a vĕdut cum acesta îşi aţintise privirea asupra unui punct, se cutremurà şi îngălbinise.

„Ce'ţi este dle Vasling? întrebà el.

— Nimica! respunse acesta; să ne dăm jos şi cât mai curênd să fugim din lăţimile aceste, care dacă sfatului meu i s'ar fi dat ascultare, n'ar fi trebuit să le călcăm nici odată“.

Însĕ în loc de a face cum a propus cârmaciul, Penellan se mai suì odată şi încă mai sus decât mai nainte spre a priví în partea, a cărei observare turburase pe cârmaciu într'un mod atât de suprindĕtoriu. Privirea aceasta produse într'ênsul îndată cu totul alt efect, decum produse în soţul seu; el strigà cu glas înalt de bucurie dicênd:

„Mulţămită şi laudă ţie Dumnedeule!“

În direcţiune nordostică se înălţa un fum uşor, acolo aşa dară trebuia să vieze şi să respire fiinţe omenesci! În urma strigătului lui Penellan au alergat şi ceilalţi marinari şi s'au convins cu toţii, că afirmaţiunea lui era adevĕrată.

Fără de a mai cugeta la lipsa mijloacelor de traiu şi fără de a fi reţinută de gerul cel sever, societatea, învĕluinduse în mantalele ce avea, a plecat mai departe spre nordost.

Ţinta lor era într'o depărtare cam de cinci până în şese miluri şi greutăţile ce li se puneau în cale, s'au adeverit că erau foarte însemnate. Fu-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

proiectului de lege despre tacsa militară. Toate amendamentele propuse s'au respins, s'a primit numai o propunere relativ la pedeapsa pentru cei ce nu vor plăti tacsa militară. S'a statorit macsimul arestului, în loc de 2 luni, cum se afla în proiect, cu 30 ḑile.

După aceasta s'au primit proiectul de lege despre urcarea subvenţiunei pentru navigaţiunea între Fiume şi Anglia; proiectul despre tractatul încheiat cu Francia relativ la asigurarea dreptului sĕracilor.

Ministrul president Tisza a rĕspuns la sfârşitul şedinţei o interpelaţiune a lui Gyurghik în causa rescumpĕrĕrei drepturilor regale. În sesiunea actuală guvernul nu va substerne un proiect de lege despre rescumpĕrarea regalelor, pentrucă statul nu e în stare a suporta sarcinele finanţiale împreunate cu această regulare. Se va substerne în sesiunea actuală numai un proiect de lege, care va regula raporturile morilor de vapor.

În şedinţa dela 12 Decemvre s'au resolvat interpelaţiunile şi petiţiunile puse la ordinea ḑilei. Dintre cele din urmă amintim petiţiunea cetăţii Orăştie pentru investirea judecătoriei cercuale de acolo cu jurisdicţiunea de cărţi funduare. Ministrul de justiţie a rĕspuns, că ministeriul nu cunoasce încă suma cu care va sucurge cetatea la suportarea speselor.

În şedinţa dela 13 Decemvre s'a notificat casei deputaţilor conchiemarea delegaţiunilor pe 16 cur. ministrul pres. a rĕspuns o interpelaţiune în causa institutului de credit fonciar pentru proprietarii mici şi după aceasta s'au sistat şedinţele meritoare până la 20 Ianuarie.

Proiect de lege

despre tacsa militară.

(Încheiere).

§ 13. Cu privire la repartiţiarea tacsei militare se dispun următoarele:

1. Comunele (cetăţile), pretorii şi inspectori reg. de dare ţin în evidenţă în modul stabilit de ministrul de finanţe, pe indivḑii obligaţi a plăti tacşa.

2. Primarii cetăţilor învestite cu drept jurisdicţional, primarii cetăţilor provĕḑute cu magistrate regulate, în care se află un cerc separat de asentare, de asemenea pretorii cercuali sûnt îndatoraţi dela anul 1880 înainte:

a) a compune pe fie-care an după terminarea asentării principale conspecte despre acei deobligaţi la serviţiul militar, cari se află în clasa de etate conscrisă in cercul de recrutare respectiv şi cari sûnt supuşi dispositiunilor din legea de faţă, cu ajutoriul listelor de asentare respective şi pe basa datelor ce le vor procura într'un termin anumit, în timpul şi modul ce'l va stabili ministrul de finanţe în înţelegere cu ministrul pentru apĕrarea ţĕrei, şi a da acele conspecte în mâna inspectorului de dare reg.

b) a arĕta dela 1 Maiu după asentarea principală păuă la înheerea anului pe fie-care lună în forma indicată sub *a*) inspectorului de dare reg. pe acei deobligaţi la serviţiu, cari nu s'au înrolat in serviţiul factic militar pentru vre-o causă din cele numerate în § 1

3. Acei deoblegaţi la serviţiul militar, cari dela 1880 inainte nu se ţin de vre-o clasă dintre cele conscrise în anul respectiv de asentare, dar sûnt supuşi dispositiunilor din legea de faţă, sûnt îndatoraţi, câtă vreme au datorinţa de a plăti contribuţiune în înţelesul § 2, a arĕta în fie-care an, în luna lui Februarie, în mod autentic la comuna (cetatea), în care se află cu domiciliul stabil:

a) starea lor cetăţenească,

b) locuinţa

c) numele acelui cerc de asentare respective a acelor comune, în care dênşii s'au scutit de serviţiul factic militar (marină) sau de serviţiul de apĕrare a ţĕrei pe temeiurile § 1.

d) anul dela care se socotesce scutirea, şi

e) suma contribuţiunei directe ce li s'a prescris in anul premergĕtor.

4. Comunele (cetăţile) la cari se fac arătările amintite în punct 3, sûnt îndatorate, a compune despre obligaţii militari insinuaţi în modul arĕtat, conspectele arĕtate sub 2 *a*) şi ale trimite cel mult până la sfârşitul lui Martie inspectoratului de dare reg, care e competent pentru domiciliul stabil al celui obligat la serviţiu militar, a insciinţa totodată cetatea, care a îndeplinit recrutarea, sau pe pretorul pe lângă comunicarea unui estras din conspectul respectiv spre acel sfârşit ca această impregiurare să se înregistreze în evidenţa respectivă. Nu se face insciintare comunei, care a îndeplinit recrutarea, sau pretorului, la casul, când domiciliul stabil al celui deobligat la serviţiul militar, e totodată şi cercul seu de competenţă şi când acest loc din urmă e o cetate cu cerc de asentare de sine stătător. În acest cas evidenţa o îndeplinesce cetatea, în care s'a insinuat cel obligat la miliţie.

5. Inspectorul reg. de dare mĕsură tacsa militară pe basa datelor cuprinse în conspectele cetăţilor pretorilor şi comunelor esaminând mai ântâiu esactitatea acelora, şi se îngrigesce ca registrele de mĕsurare să fie espuse în casa comunei (cetăţii) pe un timp de opt ḑile, spre scopul ca fie-care să le poată vedé şi să'şi facă observările sale.

§ 14. În 15 ḑile dela trecerea terminului statorit pentru publicarea listelor de prescriere se admite contra prescrierei tacsei militare apelaţiunea la comisiunea administrativă a municipiului.

Contra două resoluţiuni egale nu se mai admite apelaţiune mai departe.

La alt cas se poate îndrepta în termin de 15 ḑile dela ḑiua de intimare a resoluţiunei comisiunei. o reclamaţiune cătră ministrul de finanţe. Inspectorul regesc de dare sau substitutul seu sûnt îndatoraţi, a recura la ministrul de finanţe toate acele resoluţiuni ale comisiunei administrative, cari vatămă legea de faţă sau interesele erariului.

In aceste întrebări ministrul de finanţe decide în înţelegere cu ministrul pentru apĕrarea ţĕrei în instanţa a treia.

§ 15. Escrierea tacsei militare ce cade pe anul 1879 se face de asemenea în modul indicat în §§ de mai sus 13 şi 14, însĕ cu modificaţiunea că ministrul de finanţe va stabili în înţelegere cu ministrul pentru apĕrarea ţĕrei prin ordinaţinne acele termine, în cari au să se trimită conspectele amintite în § 13 punct 2 şi 4 şi raporturile amintite în punct 3 din acelaşi paragraf.

§ 16. Pentru casurile când cei obligaţi la serviţiul militar, amintiţi în § 13 punct 3, mor pe timpul cât sûnt supuşi la datorinţa militară, se îndatorează părinţii, eventual nevestele lor, a preda în termin de 30 ḑile dela moarte atestatul de moarte scutit de timbru, antistei acelei comune (primariului acelei cetăţi) de care s'a ţinut obligatul militar repausat. Comuna (cetatea) însamnă casul în lista sa de evidenţă şi în acelaşi timp raportează despre aceasta înspectorului reg. de dare.

§ 17. După tacsa militară nu se poate face nici arunc urbarial nici comunal.

Tacsa ce se vine pe anul 1879 trebue plătită la 1 Aprilie 1880 şi deodată.

Dar tacsa ce se va escrie din an în an dela 1880 inainte va trebui plătită totdeuna la 1 Ianuarie după anul respectiv de contribuţiune şi asemenea deodată.

§ 18. Acel deobligat la serviţiul militar, care nu'şi plătesce tacsa militară, mai departe oferentul de lucru şi acel cap de familie, care nu plătesce tacsa militară ce se vine pe servitorii, lucrătorii sau membrii sei din familie (§ 11), până la mijlocul lunei ce urmează după ḑiua de scădinţă, au să plătească după suma restantă pe an 6% interese de întârḑiere în înţelesul art. de lege XV: 1876 § 41 pentru manipulaţiunea contribuţiilor de stat.

§ 19. Cu privire la înducerea în cărţi şi incasarea tacsei militare rĕmân normative dispositiile ce se se referesc lă dările directe din art. de lege XV: 1876.

§ 20. Un deobligat militar care nu face arĕtarea prevĕḑută în § 13 punct 3 sau nu dă la terminul statorit datele ce i le cere comuna (cetatea), se va pedepsí pentru anul, în care s'a făcut vinovat de aceasta întârḑiere, după mĕsura imputabilităţii cu o pedeapsă în bani în suma de trei sau de şase ori mai mare decât face tacsa militară; antistele comunal (primariul cetăţii) sau pretorul cercual, care nu ţine evidenţa normată în § 13 pct 1, în modul prescris, sau nu compune conspectele însemnate în § 13 pct 2 şi 4 în modul prescris sau nu observa terminele statorite pentru presentarea lor; în fine părinţii, tutorii sau nevestele, cari nu predau atestatul de moarte amintit în § 16 în terminul hotărît, se vor pedepsí cu amênde dela 5—50 fl,

Pedepsele în bani le pune inspectorul de dare reg. prin decisiune: apelaţiunea contra acestei decisiuni se îndreaptă cătră comisiunea administrativă.

§ 21. Încuviinţânduse în urma unei arătări pedepsirea celui deobligat la serviţul militar, o terţialitate din pedeapsa în bani se dă celui ce a făcut arĕtarea.

§§ 22. Dacă pedeapsa dictată unui deobligat militar nu se va poté încassa întreagă sau în parte, din lipsa de avere a respectivului, se va aplica în locul pedepsei un arest, după fie care 10 floreni neincasabili o ḑi. Sumele sub 10 floreni se socotesc întregi.

Pedeapsa de arest o statoresce comissiunea administrativă pe basa unei propuneri motivate a înspectorului de dare.

§ 23. Prin dispositiile legei de faţă se modifică § 56, art. de lege XL: 1868 despre înarmare.

§ 24 Legea de faţă întră în vigoare îndată după publicare şi e validă şi pe anul 1879. Cu esecutarea ei se însărcinează ministrul de finanţe şi ministrul pentru apĕrarea ţĕrei.

Varietăţi.

* (Un jubileu de 25 ani). În 21 Noemv. s'a serbat în Jebel (Banat) jubileul serviţiului de 25 ani al rvd. protopresbiter Ales. Ioanoviciu. Iniţiativa la aceasta serbătoare a emanat dela preoţii şi învĕţătorii tractului. Aceştia s'au întrunit la 23 Sept. a. c. în comuna Stamora română într'o conferenţă spre a se consulta asupra pregătirilor de lipsă. S'a ales o deputaţiune de 6 membri, 3 preoţi şi 3 învĕţători, ca representanţi ai corpului preoţesc şi învĕţătoresc din tract, pentru a aduce părintelui jubilar felicitările şi recunoscinţa meritată din partea credincioşilor tractuali. În ḑiua jubileului, 21 Noemvre, deputaţiunea s'a întrunit precis la 12 oare la scoala română din Jebel şi de acolo a plecat cătră locuinţa păr. ppresbiter. Parochul Vinc. Prohabu, conducĕtoriul deputaţiunei, a întimpinat pe veteranul jubilar cu o cuvêntare bine simţită, în care esprimă bucuria cea mare a întregului tract pentru această ḑi de serbătoare, mulţămesce veteranului conducĕtoriu al tractului pentru

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

mul nu se mai înălţa în aer şi ridicături nu erau, care să serveascĕ; faţa gheţei era un şes complet. Atêrna totul dela ţinerea direcţiunei în linie dreaptă.

„După obiecte îndepărtate nu ne putem orienta, începù Ioan Cornbutte, trebuie dar să luăm într'ajutoriu alte mijloace;

„Penellane înainte, Vasling să'i urmeze la douĕḑeci paşi şi eu încă rĕmân să merg în depărtarea aceasta după dênsul. În chipul acesta vom puté judeca dacă Penellan ţine linie dreaptă.“

O jumĕtate de oară au mers aşa; Penellan stă dintr'odată pe loc şi ascultă. Marinarii îi dau ocol.

„N'aţi auḑit nimica? întrebà el.

— Nu, nici cât de puţin.

— Ciudat lucru! ḑicea Penellan; mie mi s'a părut ca şi cum din partea aceasta aşi fi auḑit strigând.

— Strigând? întrerupse juna fată, aşa dară am fi aproape de ţinta noastră!

— Încă n'avem temeiu de a admite aşa ceva, reflectà Andreiu Vasling; în lăţimile aceste şi pe un ger atât de sever, sunetul se aude foarte departe.

— Fie cum va fi adause Ioan Cornbutte, să mergem mai departe căci altfeliu îngheţăm.

— Ba nu! strigà Penellan, ascultaţi!“

Nesce sunete slabe, cari abia se puteau distinge, se auḑiră. Ele semănau a strigete de spaimă şi de durere. De două ori s'a repeţit sunetul; putea crede omul că a strigat cineva după ajutoriu. După aceasta era tăcere adêncă giur împregiur.

„Eu nu m'am înşelat; mai departe!“ ḑise Penellan.

El începù a fugí înainte în direcţiunea din care venise strigătul.

După ce a mers cam două miluri, spre marea sa uimire a dat de un bărbat care zăcea pe ghiaţă, şi după ce Penellan s'a apropiat mai bine a bătut desperat în pălmi.

Andreiu Vasling şi cu el ceilalţi matrozi mergeau în urma lui Penellan; acum se grăbì şi el la acest din urmă şi strigà:

Este unul din naufragiaţi! Cortrois matrozul nostru!

— Este mort — îngheţat! se văierà Penellan.

Şi Ioan Cornbutte şi Maria au venit acum la cadavru, care înţepenise de frig. Groaza se oglinda pe feţele tuturor.

„Înainte!“ ḑise Penellan.

Şi eară fugiră o jumĕtate de oară, fără de a ḑice un cuvênt, când eată că li se arată o ridicătură, care neapĕrat trebuia să fie uscat.

„Aceasta este insula Shonnon“ ḑise Ioan Cornbutte.

În depărtare cam de un mil au vĕḑut eară fum, care eşia din o colibă de zăpadă închisă cu uşă de lemn. Ca să'i poată auḑí, ei strigară şi din colibă numai decât se precipitară nisce bărbaţi înaintea lor. Penellan a recunoscut între acestia pe Pierre Nouquet.

„Pierre!“ strigă Penellan.

Însĕ cameradul lor de odinioară sta ca şi cum ar fi fost stupid dinaintea lor şi ca şi când n'ar fi vĕḑut nimica din cele ce se petrecea în giurul seu. Andreiu Vasling nu putù ascunde un ris diabolic; el nu vedea pe Ludovic Cornbutte între locuitorii colibei.

„Pierre, eu sûnt! amicul tĕu Penellan!“ ḑise acesta.

Matrozul îşi venì acum în fire şi de bucurie, aproape în leşin, căḑù în braţele vechiului seu camerad.

„Fiiul meu! Ludovic al meu!“ strigà plângênd şi în cea mai mare desperaţiune bietul căpitan bĕtrân.

Cap XII.

Întoarcerea la corabie.

În momentul acesta uşa se deschide şi un bărbat bolnav de moarte şi slăbit ese şi se tĕrasce cu multă trudă mai departe pe ghiaţă.

Era Ludovic Cornbutte.

„Fiiul meu!

— Iubitul meu!“

Aceste doue esclamări resunară deodată. Ludovic Cornbutte agitat de

zelul şi devotamentul ce 'l-a desvoltat totdeauna în timpul serviţiului de 25 ani întru promovarea intereselor bisericei şi a naţiunei, pentru iubirea şi interesul cu care a întimpinat pe credincioşii sei în stăruinţele de progres. În urmă doresce, ca Dţeu să ţină pe vechiul şi probatul luptător al bisericei şi naţiunei întru mulţi şi fericiţi ani spre binele şi fericirea recunoscĕtorilor sei fii sufletesci! După terminarea acestei felicitări i s'a dat jubilarului în semn de aducere aminte un dar, o imagine ce representă „Cina cea de taină."

Bĕtrânul jubilar, adênc mişcat de aceste manifestaţiuni sincere de bucurie şi recunoscinţă din partea credincioşilor sei, mulţămesce deputaţiunei pentru felicitările cordiale şi pentru recunoscinţa ce i s'a arĕtat; promite, că şi de ací înainte se va îngrigí de promovarea intereselor bisericesci scolare şi naţionale şi contează la spriginul viguroasei generaţiuni tinere întru ajungerea scopului comun.

Deputaţiunea fu învitată la prând. Se înţelege că toastele nu au potut lipsí. S'au toastat în sănĕtatea multor demnitari bisericesci. Cătră patru oare deputaţiunea s'a depărtat ducênd cu sine suvenirea unei ţile de adevĕrată bucurie.

* (Mulţămită publică). Tălmăcel în 29 Noemvrie 1879. Subscrisul viu a'mi depune umilita mulţămire „onoratului domn director" şi onoratului comitet al despĕrţămêntului III din Sibiiu al onoratei Asociaţiuni transilvane, care a binevoit a mĕ premia cu 25 fl. douĕ ţeci şi cinci fl. v. a. ca dinstincţiune pentru grădinărit.

Ioan Banciu.
învĕţătoriu.

* (Mulţămită publică). Oarda de jos 29/11 1879. Crestinii Irimie Opriţa şi Ioan Todoruţ din filia Mureş-Porto indemnaţi de evlavia lor cătră sânta biserică şi de lipsa totală de cărţi bune rituale la biserica noastră gr. or. din Oarda de jos au cumpĕrat şi donat pe una acum numitei noastre biserici o evanghelie frumoasă şi una legată în preţ de 20 fl. v. a.

Subscrisul în numele tuturor poporenilor mei aduc donatorilor cea mai adêncă mulţămită; dea Dţeu ca fapta lor să fie resplătită în ceriuri.

Laurente Cutean.
paroch.

* (Ovaţiuni lui Miletics în Belgrad). Abia se vĕţù eliberat bietul om din carcer prin amnestia Monarchului, când ai sei nu'l lasă să resufle mai liber, ci ear îl împresură cu ovaţiuni glorificate pentru martirism. Foaia serbească „Zastawa" (Drapelul) ce apare în Neoplanta comunică în fruntea Nrlui 183 din 30 Octomvre (12 Decembre) a. c. o depeşe telegrafică de următoriul cuprins;

„Belgrad 28 Noemvre Miletics, fidel tip al poporului seu, în perseveranţa ta martiră privim raţa virtutei viuĕ serbesci, în învierea ta salutăm viua garanţie a viitorimei poporului. Fii voios fii sănătos!"

* (Lupi). Jurnalul „Bistr. Woch". ne spune următoarea întêmplare: Preotul din Dorolea întorcênduse din cercetarea canonică a filialei sale din Cuşma cătră casă fu pe drum urmărit în depărtare de 200 paşi de 2 lupi până în apropierea comunei Dorolea. Asemenea ne spune „Nemere", că locuitorii din Sângiors de curênd debia au putut scoate o ciurdă de lupi din comună.

* (Tiraniele ernei). Ţiarul „Le Moi d'Ordre" ne amintesce ernile grele despre care istoria face menţiune; — lucru ce ne arată că această stagiune era în anticitate cu mult mai rigoroasă.

Zăpada nu se topì în Roma 40 ţile în anul 396 înainte de Christ.

588 ani după Christ, Marea Neagră a fost acoperită de gheţuri douĕţeci de ţile.

În 821 mai toate rîurile Europei au fost îngheţate mai bine de o lună.

În 860 zăpada şi gerul durară fără întrerupere în Europa, în timp de şese luni. Marea Adriatică a fost îngheţată toată.

În 974 Bosforul se trecea cu picioarele fiind îngheţat. În acest an, după frig, venì foametea care distruse a treia parte a populaţiei Franciei.

În 1133 rîurile Italiei de nord îngheţară, — vinul îngheţase în pivniţi.

Apoi ernile grozave ale an. 1210 1323, 1364, 1408. În acest an din urmă mai toate podurile Parisului sûnt rupte de ghiaţă.

„Grefierul Parlamentului declară că nu poate înregistra hotărîrele, căci cerneala îngheţă în vêrful condeiului cu toate că întreţine foc mare în camera sa". Toată marea nordului e îngheţată.

În 1858 o armată de 40,000 oameni campează pe Dunărea îngheţată.

Apoi earăşi, însĕ tot slăbinduse, ernile anilor 1829, 1840, 1846 când se observà în Francia cel mai mare frig de la inventarea Termometrului; 1858 când mai toate cursurile apelor Europei au fost îngheţate. „Resb".

* (Lumbricus anatomicus.) Din Bleiberg în Carintia se raportează despre un fenomen rar următoarele: „După moiştea din 22. 23 şi 24 Noemvrie zăpada căţută de nou în 25 Noemvrie aşa era de acoperită cu rîme, de ea în multe locuri părea înroşită; sute de ceuci însĕ adunânduse îşi făcură o ţi bună".

* (Cele mai înalte case) se află în Edinburg, unde au până la 12 şi mai multe etagiuri. Manchester are case cu 8—10 şi Genua 8—9 etagiuri.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.")

Viena, 17 Decemvre n. În casa ablegaţilor din Austria paragraful doi din proiectul de lege pentru armată n'a primit nici de astădată majoritatea de douĕ treimi, şi aşa se privesce ca respins.

Casa de sus a votat legea pentru boale de vite, mai departe proiectele privitoare la tractatele de comerciu cu Francia şi Germania. Mâne vor fi earăşi şedinţe.

Loc deschis.*)

Prea onorată Redacţiune! Domnul învĕţătoriu Georgiu Forraş din Rapoldul mare în st. foaie „Gazeta Transilvaniei, m'au provocat a da unele desluşiri în causa reuniunei învĕţătorilor gr. or. din tractul Dobrei, la care provocare numai decât am trimis respunsul, dar redacţiunea „Gaz. Tr." nu 'l-a publicat.

Cu atenţiune am urmărit lucrarea învĕţătorilor pentru înfiinţarea reuniunei pentru toţi învĕţătorii din cttul Hunedoarei, pre ţiua de 7 Noemv. am fost la Deva spre a lua parte la acea adunare, dar nefiind mulţi învĕţători adunaţi, pre 8 Noemv. nu am potut fi de faţă, ca să pot da prin graiu rĕspuns întrebărilor date de înv. Georgiu Forraş.

Nu pot fi indiferent cetind în Nr. 139 a st. „T. Rom." protocolul despre adunarea învĕţătorilor în Deva, în carele nu se amintesce nimic despre activitatea reuniunei înv. din tr. Dobrei, că ori remâne acea separată ori se desface, ori se alătură cu bănişorii adunaţi la reuniunea de nou înfiinţată sau ce? avênd acea reuniune statutele ei aprobate şi întărite de pr. m. consistoriu archid. încă la anul 1869 sub Nr. cons. 167.

A vătĕma simţul vre-unui membru al acelei reuniui departe de mine, nici nu voiu a descrie biografia acelei reuniuni, dar cred că sum în drept ca cel ce am ostenit şi am participat la acea reuniune în toată privinţa mai mult decât ceialalţi cu tot respectul rog pe prea on. redacţiune în interesul adevĕrului a'mi concede a ruga pe membrii comitetului reun. înv. din tr. Dobrei pe calea publicitaţii a'şi da socoată despre averea reuniunei, pentrucă din anul 1872, de când nu sum învĕţătoriu deşi am dorit dar nu am auţit nici cetit nimic despre activitatea acelei reuniuni, sciind eu foarte bine, că reuniunea până în 1872 avea o sumuliţă frumoasă de bani, parte elocată în casa de păstrare din Sibiiu, parte elocată la membrii reuniunei, a cărei sume libelul de elocare şi obligaţiunile au fost spre păstrare la cassariul reuniunei d. Adolf Nandra înv. în Teiu, şi cu controlarea încredinţat d. Sofronie Furca învĕţătoriu în Roşcani, ambii în viaţă.

Este cunoscut că despre ori ce bani ai unei reuniuni la ori şi ce ocasiune se dă socoteală publică, de aceea cred, că membrii ori comitetul reuniunei înv. din tr. Dobrei nu se vor supĕra pe mine, cu atât mai puţin, că dacă st. redacţiune a „G. Tr." publica rĕspunsul meu la provocarea înv. Georgiu Forraş, acum nu aveam nimic de a mai ţice, dar constrins moralicesce atât la provocarea înv. G. F. cât şi din neinteresarea învĕţătorilor din tr. Dobrei, cari au uitat, ori nu au aflat de vrednic ori din alte consideraţiuni nu s'au amintit nimic la protocol, că în cttul Hunedoarei a esistat o reuniune învĕţătorească în tr. Dobrei, şi ce va fi cu aceea.... deci spre scusa mea ca să nu fiu judecat din partea publicului, că la provocarea înv. G. F. nu am rĕspuns, repet rugarea ca membrii comitetului reuniunei înv. din tr. Dobrei să binevoiască a'şi da socoata despre averea reuniunei deja foste până în anul 1872 la care a participat fie-care învĕţătoriu din sudoarea feţei lor cu 1 şi 2% din anualul lor salariu.

Dacă reuniunea în curs de 10 ani au esistat ce sporiu poate astăţi arĕta a proporţiune dela înfiinţare până la anul 1872, învĕţătorii din tr. Dobrei pot fi mândri, că ei au înfiinţat cea dintâiu reuniune învĕţătorească din întreaga metropolie gr. or., dar nesciindu-se de activitatea ei nimic, se vede că a fost uitată pre când s'au împărţit ajutoare dela un institut filantropic din Sibiiu, atunci am voit a ridica graiul pentru reuniunea înv. tr. Dobrei, am asteptat că se vor îngrigí aceia ce sûnt chemaţi dar în zadar, nu am auţit nimic.

Multe sûnt nĕcasurile noastre; multe sûnt de a se îndrepta, se vede însĕ că nu au străbătut încă la toţi aceea, ce trebue la fie-cine a se cunoasce în posiţia sa. Am ţis!!

Zam în 2/14 Dec. 1879.

Al prea onoratei redacţiuni
umilitul serv
Petru Fogaraş m/p.,
notariu cercual.

*) Pentru cele de sub rubrica aceasta Redacţiunea nu ia responsabilitatea. R.

PARTEA SCIENTIFICĂ şi LITERARĂ.

O transacţie ortografică.

(Urmare).

Nou în sistemul meu este numai **i** mut (ı). Dar oare este aceasta o literă cu totul nouă? De loc. Mai ântâiu Vĕ trag atenţiunea, stimabilă redacţiune, asupra lui **i** mare: **I**, care nu are punct deasupra. Sûntem dar deja familiarisaţi cu înfăţoşarea unui **i** fără punct*), care abstrăgênd dela aceasta se deosebesce de **i** mic numai prin mărime. Va să ţică, apariţiunea lui ı nu ne poate fi stranie; ea va fi în câtva bătătoare la ochi pentru cetitoriul atent atunci, când acela va sta în nemijlocită apropiere de **i** punctat, d. e. siedintia, misicare. Dar întrebăm cu tot adinsul, ce va fi mai straniu pentru un cetitoriu nepreocupat: o scriere cu ı sau cu „coţiţe"? Punem casul că până la moment Românii cu toţii scriu după sistemul nesigur a lui Cipariu, şi deodată apar douĕ gazete românesci: una tiparită cu „coţiţe" şi cealaltă cu ı — care din amêndoue va face o impresiune mai stranie asupra celora ce n'au mai vĕţut până atunci nici „coţiţe" nici ı: aceasta sau aceea? Fără îndoială cea cu „coţiţe" va apăré neasĕmênat mai înstrăinătoare; pecând mulţi dintre cetitori în iuţeala cetirei la început nici nu vor observa pe **i** mut.

Prin urmare s'ar puté foarte uşor forma o convenţiune pentru

*) I mare nu are punct; dar aceasta nu poate altera sistemul meu, deoarece **i** mut (ı) se află numai în mijlocul cuvintelor şi mai rar la finea lor, căci totdeuna trebue să i premeargă un **d** sau **s** sau **t**. Titule de cărţi şi de gazete, firme, afişe etc., la cari se întrebuinţează, dar nu totdeuna, numai litere mari, sûnt casuri mult prea escepţionale şi neimportante, pentru a mai puté fi luate în consideraţiune.

---

bucurie caţù apoi fără de consciinţă în braţele tatălui seu. El fu dus în colibă şi după multă trudă s'a deşteptat.

Tatăl meu! Maria! esclamà Ludovic Cornbutte. Aşa dară tot vĕ mai vĕd încă odată, înainte de a murí!

Nu vei murí! ţise Penellan; amicii tei au venit să te mântuie."

Andreiu Vasling trebuie că invidia cumplit pe junele căpitan; el nu se putu hotărî să'i dea mâna.

Pierre Nouquet nu scia ce face de bucurie, el îmbrăţişa pe unul după altul şi apoi a pus atâtea lemne pe foc încât preste puţin în colibă era o temperatură comfortabilă.

Ací mai erau doi oameni, cari nu erau cunoscuţi nici cu Ioan Cornbutte nici cu Penellan adecă Iocki şi Herming amêndoi unicii matrozi, cari remăseseră din oamenii corabiei Froörn.

„Amicii mei! tată! Marie! sûntem aşa dară mântuiţi! ţise Ludovic Cornbutte adânc mişcat. Câtor periculi va'ţi espus pentru noi!

— Nu ne pare rĕu, iubitul meu fiu, ţise Ioan Cornbutte; bricul tĕu, Jeune-Hardie se află solid în ghiaţă, ancorat şeseţeci de miluri de aici şi noi toţi vom să mergem la dênsul.

— Cum se va bucura Cortrois, când se va întoarce, ţise Perre Nouquet după o pausă scurtă.

O tăcere tristă urmà acestor cuvinte, şi apoi Penellan împărtăşesce prietinilor, cum a aflat pe bietul matroz.

„Eu cred că noi vom face mai bine dacă vom astepta aici, până când se va mai muia frigul; presupunênd că sûnteţi proveţuţi cu victualii şi cu lemne? propuse Penellan.

— Nici o grige de aşa ceva! afară de provisiunile noastre mai putem arde ce a mai remas din Froörn".

(Va urma).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

admiterea lui ı. Mai departe litera aceasta imperfectă nu colidează cu firea tradiţională şi scientifică a literelor şi semnelor. Eu nu propun întrebuinţarea unui anumit semn în contradicere cu tradiţiunea sciinţei; eu nu propun chiar nici un semn cu totul nou, ci omiterea unui semn, a celui mai mic şi mai neînsemnat semn ce esistă. Absolut nimica din întregul alfabet latin nu se altereazā prin omiterea punctului de pe i: tot, chiar tot remâne în valoarea sa de până acuma.

În fine să nu se uite, că acel i mut nu apare des; el se află atunci, când lui ʒ, ɯ, ɥ urmează o vocală şi apoi, însă foarte rar, în cuvinte ca: *musicare, misicare, pisicare* etc. Şi cu această omitere a punctului, a celui mai neînsemnat semn, noi ne putem scăpa de mulţimea „codiţelor“! Poate-se oare o rescumpărare mai eftină?!

Luând acum în consideraţiune *technica scrisului*, ori cine va afla de loc avantagiul mare, care resultă din înlocuirea „codiţelor“ cu i mut: ı. Acesta este chiar cel mai *elementar* caracter dintre toate literele alfabetului. Este mai pre sus de ori ce îndoială, că mai curând faci „piciorul“ acela după şi în rând cu d, s, t, decât „codiţa“ subt d, s, t. Scim cu toţii din esperienţă, că nimic nu împedecă mai mult în scris decât a eşí din curent şi a pune semne deasupra sau de desubt. Când trebue să facem amândouě, perderea de timp şi incomodarea este cu atât mai mare. În casurile cele douě foarte dese: í şi ĭ, după sistemul meu avantagiul e şi mai mare; căci pe i şi aşa trebue să faci un semn (punctul), şi în timpul, care se cere pentru facerea unui punct, poţi face şi un accent *acut* sau un semn de *scurtare*. Dvstră însě, stimabilă redacţiune mai sûnteţi constrînşi a pune şi sedila în casurile aceste douě (d. e. arḑi, făcuţii, a păşí). Am amintit mai sus, că cei mai mulţi scriitori din România scriu chiar d. e. arḑĭ, lucraţĭ etc., pe când după sistemul meu se scrie simplu ardĭ, lucratĭ.

Alăturea cu o scriere, cum este aceea din „Familia“, scrierea noastră în respectul technicei scrisului încă este foarte avantagioasă; căci eu scriu simplu d. e. *asiediare, sperantia* pe când „Familia“ scrie *asĭediare, sperantĭa*, va să ḑică ea pune mereu semne de scurtări, unde i este mut.

Chiar şi faţă cu Ciparianul rigoros, care pune numai punctul şi circumflecsul pe i în casurile muiărei lui d, s, t în ʒ, ɯ, ɥ, eu am avantagiu în scris; deoarece în casul lui i mut eu nu pun nici punctul, va să ḑică nu es din curentul scrisului, ear' încât pentru accentul *acut* şi semnul *scurtărei*, apoi fiind odată silit a eşí din curent şi a ridica mâna peste linie, faci amândouě acele semne în acelaşi timp, care iţi trebue pentru a face un punct sau circumflecs.

Cu un cuvênt avantagiul scrierei mele în respectul scrisului este foarte mare faţă cu ori care alt sistem de astăḑi, cu deosebire însě faţă cu sistemul „codiţelor“. Şi cu toate aceste scrierea sunetelor ʒ, ɯ, ɥ după sistemul meu este întru toate şi pe deplin hotărîtă, încât o şovăire în cetire este absolut imposibilă, precum şi Dvstre, stimabilă redacţiune, veţi concede.

Ca al doilea motiv pentru respingerea „codiţelor“ am fost produs, că ele ne scot până la un grad oare care din concertul popoarelor apusene, cu deosebire a celor neo-latine. Această imputare de sigur nu s'ar puté face lui i mut. Cel puţin încât pentru înfăţoşarea cărţilor, ḑiarelor etc. române s'ar cere atenţiunea deosebită a străinilor, pentru ca acestia să observe lipsa punctului pe i în curentul tipariului.

În fine din punct de vedere estetic, care încă ne face în câtva să respingem „codiţele“,: nimenea nu va ḑice că i mut este urît. Să luăm numai în consideraţiune, ce nespus straniu i se pare omului nededat, a pune literilor d, s, t „codiţe“, şi cu toate aceste cel puţin Românii în maioritatea lor cu timpul s'au dedat cu ele. Neasămănat mai uşor te poţi deda cu i fără punct, precum d. e. toţi începătorii în limba grecească abia se pot reţiné a pune punctul pe ı, dar curând se dedau a vedé şi a scrie simplu d. e. τιμάω, διδάσκω.

Resumând acuma desvoltările mele constatez:

1) Fac concesiunea, a suprima pe u mut; 2) mě învoiesc a scrie *ea, oa* în loc de é, ó; 3) primesc semnul *scurtărei* deasupra lui a (ă) pentru ъ; 4) primesc *circumflecsul* deasupra lui a şi e (â, ê) pentru ѣ.

Dvstre, stimabilă redacţiune, să binevoiţi a concede la rêndul Dvstre următoarele:

1) Să *nu* puneţi semnul *scurtărei* şi deasupra lui e pentru ъ; 2) să *nu* puneţi *circumflecsul* şi deasupra lui i şi u pentru ѣ; 3) să suprimaţi *„codiţele“* şi să acceptaţi pe i mut (ı), scriind în loc de ḑ, ş, ţ simplu *dı, sı, tı (dí, sí, tí; dĭ, sĭ, tĭ,)*.

Încât pentru accentul *tonic*, D stre întrebuinţaţi şi pe accentul *acut* şi pe cel *grav* ca arătătoriu al tonului; căci scrieţi la infinitiv. de conj. 2. şi 4 pe *acut* (d. e. a avé, a puté; a suferí, a zidí), ear' la perf. simp. de conj. 1. şi 4. pe *grav* (d. e. el lăudà, el lucrà; el suferì, el zidì).

De sigur însě ne putem mulţămí cu un singur accent *tonic*, cu cel *grav*, scriind simplu d. e. a avè, a putè; a suferì, a zidì — el lăudà, el lucrà; el suferì, el zidì. Precum este cunoscut, Maiorescu încă se mulţămesce cu accentul *grav* ca accent *tonic*. La infinitivii de conj. 1. şi la perf. simpl. de conj. 2 şi 3 nu avem lipsă de accent *tonic*, deoarece şi fără el nu esistă nici o îndoială în respectul cetirei, când scriem simplu, ca şi cei mai mulţi scriitori din România, d. e. a *lăuda*, a *lucra*; el. *avu*, el *făcu*.

Permiteţi-'mi stimabilă redacţiune, a presenta acuma, după ce mi-am terminat espunerile mele, încă odată un

Model de scriere.

Rodica.

Purtând cofiţă cu apă rece
Pe ai sei umeri albi, rotundiori,
Juna Rodică voioasă trece
Pe lungă junii semenători.

Ei cu grăbire i sar in cale
Dicênd: „Rodică floare de crin,
„In plin se 'tĭ meargă vrerile tale
„Precum tu dragă, ne esĭ cu plin!

„S'ajungi mireasă, s'ajungi crăieasă!
„Calea se 'tĭ fiă numai cu flori,
„Sí casa casă, sí measa measă
„Sí sinul leagăn de pruncusiori!“

Cu grâu de aur ei o presoară,
Apoi cofiţia intreagă-o beu.
Copila ride sí 'n cale-i sboară,
Scuturând grâul din perul seu.

Nu-'mi pot închipuí, stimată redacţiune, că ar fi cu putinţă a stabilí o scriere română *etimologică*, care — pe lângă aceea că este deplin hotărîtă şi sigură, nepermiţênd şovăire în cetire — să fie mai scutită de semne ca şi scrierea presentată în modelul acesta. Nimic esenţial nu remâne neînsemnat şi nehotărît, şi totuşi faţa modelului de scriere, precum vedeţi, este limpede şi neîmpestriţată.

Ce mic şi neînsemnat este sacrificiul, ce se cere pentru a ajunge acest resultat: primirea lui i *mut* sau mai apriat omiterea celui mai mic semn ce esistă, a punctului de pre i, dar numai în *un* cas a schimbărei lui d, s, t în ʒ, ɯ, ɥ!

Să băgăm bine de samă, că maioritatea Românilor este deja pentru *„codiţe“*; şi dacă la Pascile viitoare Academia română va decide primirea *„codiţelor“*, aceste semne odioase sau se vor eternisa în scrierea română, sau vor face mai târḑiu loc fonetismului; căci *„codiţele“* îndeamnă spre fonetism, precum se dovedesce la cei mai mulţi scriitori din România, cari încep mai întâiu a delătura pe ḑ, Ḑ, scriind simplu totdeuna z.

Este timpul suprem să arătăm maioriţăţei, că sûntem în stare a scrie fără *„codiţe“*, şi totuşi sigur şi hotărît.

Un etimologist.

(Va urma.)

Bursa de Budapesta

din 13 Decemvre n.

Renta de aur 96.10, Împrumutul drumurilor de fer ung. 114.75, I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. 74.25, II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. 85.75, oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. 77.50, împrumutul ung. cu premii 107.50, obligaţiuni ung. de rescumpărarea dicimei de vin 88.—, obligaţiuni urbariale ung. 68.65, obligaţinni ung. cu clausulă de sorţire 85.75, obligaţiuni urbariale temeşiane 87.25, obligaţiuni cu clausulă de sorţire 84.75, obligaţiuni urbariale transilvane 85.— obligaţiuni urbariale croato-slavonice ——, datorie de stat austriacă în hârtie 68.65, renta austriacă în argint 70.25, renta de aur austriacă 80.80, sorţi de stat dela 1860 131.50, acţiuni de bancă austro-ung. 845, acţiuni de bancă de credit ung. 263.50, acţiuni de credit austr. 280.50, argint —.—, galbin 5.52, napoleon 9,30, 100 marce nemţesci 56.70, London (pe poliţa de trei luni) 116.70.

Bursa de Viena

din 13 Decemvre n. 1879.

Metalicele 5%	— —
Acţiuni de bancă	846 —
Împrumutul de stat din 1860	131 —
Împrumutul naţ. 5% (argint)	68 70
Acţiuni de credit	263 75
Valuta nóuă imperială germână	57 70
London	116 70
Galbin	5 53
Napoleon d'aur (poli)	9 31

Economic.

Mediaş, 11 Decemvre n. Pro hectolitră: Grâu 8.30—9.—; Grâu sĕcăreţ fl. 6.80—7.20; Sĕcară fl 5.30—5.80 Ovĕs fl. 3.--3.10; Cucuruz fl. 4.50—4.75; Sĕmĕnţă de cânepă fl. 6--7; Fasole fl. 6—6.50 mazere fl. ——.—; Cartofi fl. 1.80·—; Fên fl. 1.60—1.80; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cânepă fl. 36—40; Slănină pro 100 chilo: fl. 45—60; Unsoare de porc fl. 50—60; Sĕu de luminări fl. 40—50; Spirt pro grad cr. 11½; carne de vităpro chilo 40 cr.; carne de porc —40— cr. carne de viţel 36—40 cr.; carne de berbece —— cr. oauě 3 de 10 cr. Têrgul de aḑi a fost foarte rĕu cercetat din pricina iuundărilor întêmplate pe la sfêrşitul sĕptĕmânei trecute. Acuma domnesce un frig sibiric.

Braşov, 12 Decemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl 7.50—8.60; Grâu sĕcăreţ fl. 6.50; Sĕcară fl. 5.40—5.50; Orz fl. 4.20—4.30; Ovĕs fl. 2.50—2.70; Cucuruz fl. 4.80; Mălaiu fl 6.10; Mazere fl. 7.; Linte fl. 10.10; Fasole fl. 6.20 Sĕmânţă de in fl. 9.20 Sĕmânţă de cânepă fl. 5.30— Cartofi fl. 1.30 pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 40 cr.; carne de oaie 28 cr.; Sĕu de bovine proaspĕt fl. 32; (pro 100 chilo); topit 48 fl.

Făgăraş, 12 Decemvre n. Pro hectolitră: Grâu fl. 8—.9—; grâu sĕcăreţ fl. 6.—7.—; sĕcară fl. 5.80—5.—; orḑ 4—.5—; ovĕs fl. 2.60—2.80; cucuruz fl. 4.—4.20; mălaiu fl. —.—.; Sămânţă de cânepă fl. 10—.11; mazere fl. —.—; linte fl. ——; fasole fl. 5—.6; crumpene fl. —.—.—; pro 100 chilo: Slănină fl. 60—70; sĕu brut fl. ——; sĕu de luminări fl. 36—38; unsoare fl. 56—57; cânepă fl. 30—.34; sĕmânţă de in fl. — ——; sĕpun fl. —; fên fl. 1.00—2 20; spirt pro grad 11—11½ cr.; pro chilo carne de vită 40 cr. carne de viţel 32 cr.; carne de porc 36 cr.; carne de berbece 28 cr.; oauě — de — cr. Têrgul de aḑi a fost foarte tare cercetat; cucuruz a fost cu deosebire mult; preţurile au mai scăḑut în câtva. Ovĕsul este căutat.

Budapesta, 13 Dec. n. In raportul nostru ultim, am anunţat cetitorilor nostri, că earna pe aici e aşa de grea, încât până acuma mai că n'am mai avut una asemenea. Impregiurările timpului în Ungaria au fost în septĕmâna trecută ca năroade, pare că natura 'şi-a pus în cap, să ne batjocorească, dacă nu să ne nimicească. Căci pre când în Budapesta domnia un ger sibiric, prin Alföld ploua de vĕrsă; pe când în capitala Ungariei toate rîurile erau tun de înghȩţate, rîurile de prin Alföld în urma ploilor de 10—12 oare s'au umflat aşa, încât nu mai vedeai pământ fără o mare întreagă şi turbată de apă. Pe la Pesta zăpada e de 1—2 urme de groasă şi înghȩţând toată ca tunul a astupat toate sĕmĕnăturile de nu mai au nici resuflare, o împregiurare, carea, dacă mai ţine aşa încă vre-o sĕptĕmână, ne nimicesce toate sĕmĕnăturile, pentrucă aceste subt o asttel de îmbrăcămninte neputânduse desvolta şi respira aerul de lipsă trebue să putrezească toate fără scăpare.

Pe aici aşa dară bucatele se prăpădesc prin zăpada îngheată, prin Alföld au perit şi pier pentru că sûnt inundate de ape. Situaţie tristă au locuitorii Ungariei. Bucatele puţine, cari le-au putut culege oamenii, sûnt mai pe gata, foametea îşi ridică capul din ḑi în ḑi tot mai tare şi a băgat mare spăimă între consumenţi, de multe familii au început a emigra formal. Emigrările se înmulţesc mereu, din familii sau făcut cete întregi de emigrare, ba de present sûnt sate întregi gata, a'şi părăsí locuinţele şi a'si căuta pânea de toate ḑilele în alte ţĕri. Aceste triste împregiurări au urcat mai tare preţurile bucatelor. Aşa notăm în special:

Grâul la 50,000 m. m. cu câte fl. 14.95—15.05; sĕcara la 2000 m. m. cu fl. 9.60—3.90; orzul la 3000 m. m. cu fl. 7.60—9 25; ovĕsul la 2000 m. m. cu fl. 7.55—7.90: cucuruzul la 10,000 m. m. cu fl. 6.80—9.05; făina a trecut foarte iute şi cu preţuri scumpe. Mai rĕu dară scumpe au trecut păstăioasele şi adecă: mazerea cu fl. 13—16; lintea cu fl. 10—16; fasolea cu fl. 11.50—12; mălaiul cu fl. 8—8.40; sĕmânţa de cânepă cu fl. 10—10.50; sĕmânţa de in cu fl. 13.50—14; (toate per 100 chilograme); cartofii cu fl. 3.80—4; spirtul *en gros* cu fl. 35—36, *en detail* cu fl. 38—39 per 10,000 litre %.

Porcii au trecut cam mijlociu. În têrg s'au aflat cu totul 71,030, între car din Ungaria de jos 6970, din România 1200 şi din Ardeal 50 capete; unsoarea de porc a trecut cu fl. 51—52; slănina cu fl. 45.50—48; sĕul cu fl. 48—49; lânile au fost bine căutate şi s'au vêndut chilograma cu fl. 1.75—3.35 eară per 56 chilograme cu fl. 66—67.

Peile încă au fost căutate şi s'au vêndut: cele de oaie cu fl. 2.30—2.80 pare chia, eară per 102 dărabe din Bănat şi Ardeal cu fl. 130—1.40; cele de miel din Bănat cu fl. 75—80; cele de de capră din Bănat cu fl. 135—140, din Ardeal cu fl. 165; cele de bou din Bănat cu fl. 130—135 şi din Ardeal cu fl. 140—145 cele de viţĕl cu fl. 195—210, cele de cal cu fl. 9—14 părechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitaţiuni: în 31 Dec. 1879 şi 31 Ian. 1880 imob. lui Longhin Moldovan în Dilĕul-mare; în 22 Dec. 1879 şi 22 Ian. 1880 imob. lui Francisc Demeter în Deleuz (trib. Turda): în 29 Dec. 1879 şi 29 Ian. 1880 imob. lui Danilă Miron în Szepkenyerö-Sent-Marton (jud. cerc. Gherla); în 22 Dec. imob. lui Dionisie Beker în Recheştia; în 21 Dec. imob. lui Ioan Lup în Beriu; în 13 Ian. 1880 imob, lui Ioan Kelet în Băgaciu (trib. Ibaşfalĕu); în 7 Ian. şi 7 Febr. 1880 imob. lui Nicolae Zsurs şi soţi în Tomaş; în 22 Dec. imob. lui Ioan Bodis în Babin (judec. cerc. Huedin); în 5 Ian. şi 5i Febr. 1880 imob. lui Carol Miclosi în Aiud (judec. cerc.); în 7 Ian. şi 7 Febr. 1880 imob. lui Michail Franz în Bistriţa (trib.).

Redactor respunḑĕtor: Nicolau Cristea.

Editura şi tipariul tipografiei archidiecesane.

BCU Cluj / Central University Library Cluj